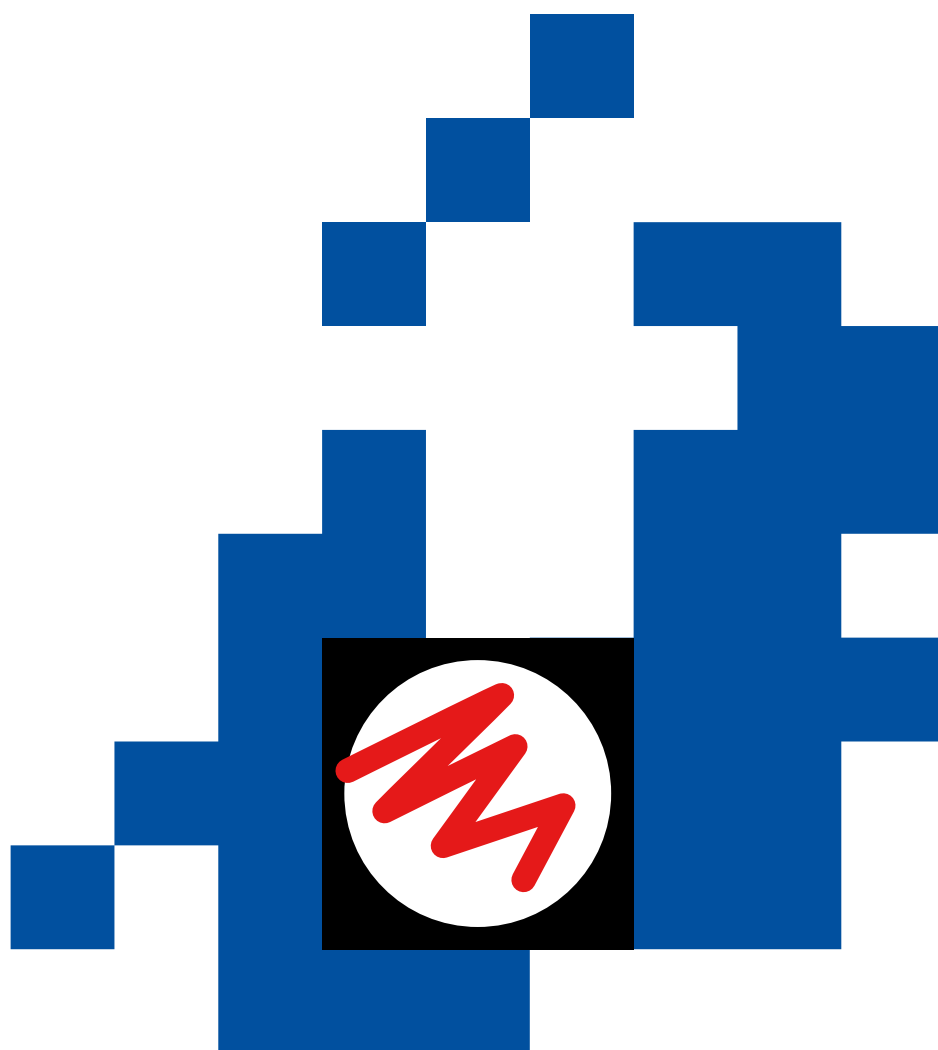

Uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer van 15 maart 2017

Kerngegevens

Uitslag van de verkiezing voor de Tweede Kamer van 15 maart 2017

Kerngegevens

Colofon

Publicatie Kiesraad
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contact

Secretariaat Kiesraad

Tel. 070-426 62 66

e-mail: kiesraad@kiesraad.nl

Website: www.kiesraad.nl

Databank verkiezingsuitslagen: www.verkiezingsuitslagen.nl

Voorwoord

Zoals gebruikelijk publiceert de Kiesraad op de dag van de vaststelling en bekendmaking van de uitslag een handzaam overzicht met de belangrijkste gegevens, als de uitslag en de gekozen kandidaten. Het proces-verbaal van de vaststelling van de uitslag kunt u downloaden van de website van de Kiesraad (www.kiesraad.nl).

J.G.C. Wiebenga,
Voorzitter Kiesraad

Afkortingen

Afkorting	Lijstnaam
Art1	Artikel 1
CU	ChristenUnie
D66	Democraten 66 (D66)
DBB	De Burger Beweging
FvD	Forum voor Democratie
GL	GROENLINKS
GP	GeenPeil
JL	JEZUS LEEFT
LidK	Lokaal in de Kamer
LP	Libertarische Partij (LP)
MenS	MenS en Spirit / Basisinkomen Partij / V-R
NS	Niet Stemmers
NW	NIEUWE WEGEN
OP	OndernemersPartij
PirP	Piratenpartij
PvdA	Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)
PvdD	Partij voor de Dieren
PVV	PVV (Partij voor de Vrijheid)
SGP	Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)
SP	SP (Socialistische Partij)
StNL	StemNL
VDP	Vrije Democratische Partij (VDP)
VNL	VNL (VoorNederland)
VP	Vrijzinnige Partij

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1. Het kiesrecht en het verkiezingsproces

Hoofdstuk 2. Kerngegevens van de uitslag van de verkiezing

Hoofdstuk 1. Het kiesrecht en het verkiezingsproces

Kiesgerechtigheid

De leden van de Tweede Kamer worden gekozen door degenen die op de dag van de kandidaatstelling Nederlander zijn en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, met uitzondering van degenen die op de dag van de kandidaatstelling in Aruba, Curaçao of Sint Maarten wonen. Verdere regelgeving aangaande de kiesgerechtigheid is te vinden op de website van de Kiesraad (www.kiesraad.nl).

De Nederlanders woonachtig of verblijvend in het buitenland dienen bij het college van burgemeester en wethouders van Den Haag, bij het hoofd van de consulaire post waaronder de woonplaats van de verzoeker valt, of bij de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten schriftelijk een verzoek in tot registratie als kiesgerechtigde. Tegelijk met het registratieverzoek geeft de verzoeker aan of hij per brief, bij volmacht of in persoon in Nederland wil stemmen.

Organisatie verkiezing en vaststelling uitslag

Nederland is in twintig kieskringen verdeeld. Politieke partijen mogen in elke kieskring maar één kandidatenlijst inleveren, maar die kunnen per kieskring verschillen. Bij de verkiezing van 2017 leverden 21 partijen een stel gelijklopende, dat wil zeggen: identiek samengestelde, lijsten in. Twee partijen leverden twee verschillende lijsten in, een partij drie, een partij vijf, een partij negen, een partij achttien en een partij twintig. Zie tabel 1.

Bij het verwerken van de verkiezingsuitslagen spelen de kieskringen een belangrijke rol. Het hoofdstembureau van elke kieskring stelt de stemtotalen van de kieskring vast. Het daarvan opgemaakte proces-verbaal wordt naar de Kiesraad overgebracht. De Kiesraad stelt als centraal stembureau vervolgens de uitslag van Nederland vast.

Het uitbrengen van een stem

Een kiezer kan zijn stem uitbrengen in een stembureau naar keuze binnen de eigen gemeente. Bij het uitbrengen van zijn stem dient hij zich te legitimeren met een geldig identiteitsdocument, waarbij zij aangetekend dat een 'geldig identiteitsdocument' hier ook een maximaal vijf jaar verlopen identiteitsbewijs mag zijn.

Deelname politieke groeperingen

Voor de verkiezing hadden 81 politieke groeperingen een naam (aanduiding) laten registreren. Er zijn 28 kandidatenlijsten geldig verklaard. Geen van deze lijsten was een blanco lijst. Op vrijdag 3 februari nummerde de Kiesraad in een openbare zitting de kandidatenlijsten. Van de 28 partijen hadden er elf al zitting in de Tweede Kamer. Zij kregen een nummer toebedeeld, dat gebaseerd is op het aantal stemmen dat bij de verkiezing van 2012 was behaald. De partij met de meeste stemmen kreeg nummer 1 en zo verder. Van de overige zeventien partijen hadden er vijf in alle kieskringen een kandidatenlijst ingediend. Zij lootten om de nummers 12 tot en met 16. Vier partijen hadden in negentien kieskringen een kandidatenlijst ingediend. Zij lootten om de nummers 17 tot en met 20. Dat ging verder tot de partijen MenS en Spirit/Basisinkomen Partij/V-R en Vrije Democratische Partij (VDP) die in twee kieskringen een kandidatenlijst hadden ingediend en om de nummers 27 en 28 lootten. Zie tabel 1.

Tabel 1. Lijstnummer en aanduiding van de politieke groeperingen, het aantal kieskringen waarin werd deelgenomen aan de verkiezing en het aantal verschillend samengestelde kandidatenlijsten dat werd ingeleverd.

Nr	Aanduiding	Aantal kieskringen	Aantal lijsten
1	VVD	20	1
2	Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	20	20
3	PVV (Partij voor de Vrijheid)	20	1
4	SP (Socialistische Partij)	20	5
5	CDA	20	18
6	Democraten 66 (D66)	20	1
7	ChristenUnie	20	1
8	GROENLINKS	20	1
9	Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)	20	1
10	Partij voor de Dieren	20	1
11	50PLUS	20	9
12	OndernemersPartij	20	1
13	VNL (VoorNederland)	20	1
14	DENK	20	1
15	NIEUWE WEGEN	20	2
16	Forum voor Democratie	20	1
17	De Burger Beweging	19	1
18	Vrijzinnige Partij	19	1
19	GeenPeil	19	1
20	Piratenpartij	19	1
21	Artikel 1	18	1
22	Niet Stemmers	16	1
23	Libertarische Partij (LP)	16	1
24	Lokaal in de Kamer	16	1
25	JEZUS LEEFT	7	1
26	StemNL	9	3
27	MenS en Spirit / Basisinkomen Partij / V-R	2	2
28	Vrije Democratische Partij (VDP)	2	1

Lijstencombinaties

In de zitting van 15 maart keurde de Kiesraad twee lijstencombinaties goed. Die van de Partij van de Arbeid (P.v.d.A.) en GROENLINKS en die van de ChristenUnie met de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP). Lijstencombinaties, ook wel lijstverbindingen genoemd, worden doorgaans gesloten tussen meer of minder verwante partijen met het doel de kans op het verwerven van een restzetel te vergroten. Bij een verkiezing voor de Tweede Kamer wordt voor het verdelen van de restzetels namelijk het stelsel van de grootste gemiddelden toegepast. In dat stelsel maken grote partijen meer kans op een restzetel dan kleine partijen. Doordat een lijstencombinatie bij de zetelverdeling in eerste instantie als één lijst wordt beschouwd, ontstaat zo een grotere groepering en daardoor een grotere kans op een restzetel.

Hoofdstuk 2. Kerngegevens van de uitslag van de Tweede Kamerverkiezing 2017

Opkomst, blanco en ongeldige stemmen

Bij de verkiezing konden 12.893.466 kiesgerechtigden een stem uitbrengen. In de stembussen zijn 10.563.456 stembiljetten aangetroffen. De opkomst bedroeg 81,9%.

Bij het tellen van de stemmen wordt een onderscheid gemaakt tussen blanco en ongeldige stemmen. Een blanco stem kan namelijk een bewuste keuze zijn om geen keuze te maken. Er bestaan dus drie soorten stemmen: geldige stemmen, blanco stemmen en ongeldige stemmen. Bij de verkiezing voor de Tweede Kamer zijn 15.876 blanco stemmen en 31.539 ongeldige stemmen uitgebracht, respectievelijk 0,15% en 0,3% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen. Overigens hebben blanco stemmen geen invloed op de zetelverdeling. Die wordt uitsluitend bepaald aan de hand van de geldige stemmen. Wel tellen blanco en ongeldige stemmen mee bij het vaststellen van de opkomst.

Tabel 2. Geldige, blanco en ongeldige stemmen

	2017		2012		2010	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Geldige stemmen	10.516.041	99,55	9.424.235	99,60	9.416.001	99,71
Blanco stemmen	15.876	0,15	17.004	0,18	8.829	0,09
Ongeldige stemmen	31.539	0,30	20.984	0,22	18.147	0,19
Uitgebrachte stemmen	10.563.456	100,00	9.462.223	100,00	9.442.977	99,99

Volmachtstemmen

Stemmen kunnen persoonlijk worden uitgebracht of door middel van een onderhandse of een schriftelijke volmacht. Er waren 964.811 volmachtstemmen. In tabel 3 is een overzicht van het gebruik van volmachtstemmen bij de laatste verkiezingen opgenomen.

Tabel 3. Volmachtstemmen¹

	Kies- gerechtigden	Uitgebrachte stemmen	Volmacht- stemmen	Als % kies- gerechtigden	Als % uitgebrachte stemmen
TK 2012	11.261.954	8.640.901	880.706	7,8	10,2
GR 2014	12.490.619	6.744.400	689.601	5,5	10,2
EP 2014	12.815.496	4.782.251	527.179	4,1	11,0
TK 2017	12.893.466	10.563.456	964.811	7,5	9,1

¹ De cijfers voor 2012 zijn ontleend aan P. v.d. Vijver en M. Veen, *Gebruik volmachten bij verkiezingen* (BZK/GfK Infomart 2012). In dit onderzoek zijn niet alle Nederlandse gemeenten betrokken.

Aantal stemmen per politieke groepering

In tabel 4 is het aantal stemmen, het percentage stemmen en het aantal zetels per groepering opgenomen.

Tabel 4. Aantal stemmen, percentage en zetels per groepering

Politieke groepering	2017		2012	
	Stemmen	%	Zetels	Zetels
VVD	2.238.351	21,3	33	41
PVV (Partij voor de Vrijheid)	1.372.941	13,1	20	15
CDA	1.301.796	12,4	19	13
Democraten 66 (D66)	1.285.819	12,2	19	12
GROENLINKS	959.600	9,1	14	4
SP (Socialistische Partij)	955.633	9,1	14	15
Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	599.699	5,7	9	38
ChristenUnie	356.271	3,4	5	5
Partij voor de Dieren	335.214	3,2	5	2
50PLUS	327.131	3,1	4	2
Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)	218.950	2,1	3	3
DENK	216.147	2,1	3	
Forum voor Democratie	187.162	1,8	2	
VNL (VoorNederland)	38.209	0,4		
Piratenpartij	35.478	0,3		
Artikel 1	28.700	0,3		
NIEUWE WEGEN	14.362	0,1		
OndernemersPartij	12.570	0,1		
Lokaal in de Kamer	6.858	0,1		
Niet Stemmers	6.025	0,1		
De Burger Beweging	5.221	0,0		
GeenPeil	4.945	0,0		
JEZUS LEEFT	3.099	0,0		
Vrijzinnige Partij	2.938	0,0		
Libertarische Partij (LP)	1.492	0,0		
MenS en Spirit / Basisinkomen Partij / V-R	726	0,0		
StemNL	527	0,0		
Vrije Democratische Partij (VDP)	177	0,0		
Totaal	10516041	100,0	150	150

De geldige stemmen zijn als volgt over de twintig kieskringen verdeeld. De aanduidingen van de groeperingen zijn verkort.

Tabel 5. Aantal stemmen per groepering per kieskring(20)

Lijstnr.	Kieskring									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Groningen	Leeuwarden	Assen	Zwolle	Lelystad	Nijmegen	Arnhem	Utrecht	Amsterdam	Haarlem
VVD	51477	70323	61555	135760	47998	72268	201913	184071	70249	161682
PvdA	30814	34672	27129	40025	11873	19284	51980	42149	38279	36277
PVV	41689	46494	40798	84386	34047	47195	106641	81286	31260	65936
SP	51643	45944	37744	66753	18743	35441	83684	45867	29326	37332
CDA	42889	78348	45692	144223	24740	38577	143649	86895	13562	53575
D66	46674	40024	32412	77333	23243	46268	110303	124167	86410	88575
CU	22107	21168	14449	43578	10998	7087	51494	40064	6833	13012
GL	44067	34559	24546	50604	18438	39168	76181	94721	90572	59114
SGP	2771	3880	2460	21852	9072	12079	41081	21238	687	2988
PvdD	13451	11969	8107	15497	7399	11123	26605	27286	27553	23544
50PLUS	10389	11961	11178	18510	8930	9645	26993	18427	8904	19660
OP	496	639	521	709	365	375	1190	765	384	704
VNL	985	1447	1084	2214	1202	1020	2913	2416	954	2466
DENK	1755	914	900	10627	4971	4794	13235	22179	31512	9855
NW	426	1279	468	708	452	431	1029	913	459	789
FvD	5942	7537	5744	10632	4985	5391	13732	12502	5707	12329
DBB	210	403	236	310	150	203	432	317	239	252
VP	114	145	106	168	77	88	251	208	150	174
GP	153	198	108	313	131	122	322	389	270	366
PirP	1666	1290	763	2205	1101	1042	2425	2907	2506	2416
Art1	292	.	.	283	2386	300	515	1263	11424	1387
NS	305	.	.	389	194	186	500	400	458	426
LP	82	84	51	.	43	35	133	155	123	.
LidK	419	366	391	473	212	205	571	.	204	403
JL	322	158	633	454	.	.
StNL	22	59	39	.	.
MenS	435	291	.	.
VDP
Totaal	370816	413644	316442	727552	232072	352507	958899	811369	458025	593262
Blanco stemmen	560	572	352	907	431	406	1184	970	907	809
Ongeldige stemmen	760	796	610	1853	791	780	2122	2173	3007	1810

Lijstnr.	Kieskring										Totaal
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
VVD	157892	67595	53382	171323	193536	46244	162627	206227	121813	416	2238351
PvdA	40400	21784	20627	39469	39299	13203	27985	36700	27511	239	599699
PVV	84026	45242	50759	126445	98010	31302	103646	120414	133224	141	1372941
SP	51971	17614	26830	57519	45893	22299	71404	116584	92857	185	955633
CDA	67981	19853	18813	92959	92361	31563	82113	121582	101630	791	1301796
D66	74524	51649	42687	75028	97516	19021	75574	101678	71864	869	1285819
CU	10658	6134	7622	36671	31528	10692	9935	7737	4404	100	356271
GL	56749	39242	37591	51707	62213	14554	53960	64981	46334	299	959600
SGP	2354	1638	2323	38771	24918	22382	6350	1235	859	12	218950
PvdD	23459	13785	12618	22221	24001	6808	17686	22146	19838	118	335214
50PLUS	23584	7850	10835	27046	22810	8162	22625	28574	31003	45	327131
OP	1102	266	295	780	885	283	771	1099	936	5	12570
VNL	3745	1024	1208	3605	3244	893	2396	3068	2310	15	38209
DENK	8467	19263	25710	17975	9331	1579	13145	12538	7381	16	216147
NW	1032	352	396	1205	1223	298	894	966	1035	7	14362
FvD	14960	5781	5753	17206	17061	4067	10828	13239	13721	45	187162
DBB	390	133	151	324	318	100	238	428	387	.	5221
VP	201	105	123	190	177	71	178	208	204	.	2938
GP	367	240	196	319	427	92	257	323	352	.	4945
PirP	2407	1315	1432	2454	2660	624	1773	2827	1665	.	35478
Art1	1523	1253	4297	1201	1186	122	473	457	285	53	28700
NS	502	226	254	457	409	.	321	497	501	.	6025
LP	.	70	87	90	137	38	90	141	133	.	1492
LidK	810	170	200	499	.	153	937	845	.	.	6858
JL	.	.	.	735	492	.	305	.	.	.	3099
StNL	.	.	42	79	78	33	58	117	.	.	527
MenS	726
VDP	128	49	177
Totaal	629232	322633	324231	786278	769713	234583	666569	864611	680247	3356	10516041
Blanco stemmen	845	562	668	1229	1113	442	1090	1447	1331	51	15876
Ongeldige stemmen	1834	1542	2758	2237	2120	500	1818	2148	1835	45	31539

De processen-verbaal van eerdere verkiezingen zijn te vinden op de website van Kiesraad (www.kiesraad.nl).

De zetelverdeling

Bij het toekennen van zetels aan groeperingen worden eerst de zogenaamde 'volle' zetels verdeeld: het aantal malen dat een groepering de kiesdeler, het totaal aantal geldige stemmen gedeeld door het aantal te verdelen zetels, heeft gehaald. Nadat deze zetels zijn verdeeld, blijft er in de regel nog een aantal restzetels over. Om voor een restzetel in aanmerking te komen, moet een partij minimaal één volle zetel hebben behaald.

Voor de verdeling van restzetels wordt het stelsel van de grootste gemiddelden gehanteerd. In deze systematiek wordt een restzetel toegekend aan die partij of lijstencombinatie die na fictieve toevoeging van een extra zetel aan zijn reeds behaalde zetels het hoogste gemiddeld aantal stemmen per zetel heeft. Dit gemiddelde wordt bij elke volgende restzetel opnieuw vastgesteld.

De kiesdeler bedroeg bij de verkiezing van 2017: $10.516.041 : 150 = 70.106 \frac{141}{150}$. In eerste instantie werden 142 volle zetels verdeeld. Vervolgende werden 8 restzetels verdeeld. In tabel 6 zijn de zetelgemiddelden volgens boven beschreven systematiek weergegeven. De toegewezen restzetels zijn vet gemarkeerd.

Tabel 6. Restzetelverdeling

Groepering	restzetel					
	1	2	3	4	5	6
PvdA/GL	67795 14/23	67795 14/23	67795 14/23	67795 14/23	67795 14/23	67795 14/23
CU/SGP	63913 4/9	63913 4/9	63913 4/9	63913 4/9	63913 4/9	63913 4/9
VVD	69948 15/32	67828 27/33	67828 27/33	67828 27/33	67828 27/33	65833 29/34
PVV	68647 1/20	68647 1/20	65378 3/21	65378 3/21	65378 3/21	65378 3/21
SP	68259 7/14	68259 7/14	68259 7/14	68259 7/14	63708 13/15	63708 13/15
CDA	68515 11/19	68515 11/19	68515 11/19	65089 16/20	65089 16/20	65089 16/20
D66	67674 13/19	67674 13/19	67674 13/19	67674 13/19	67674 13/19	67674 13/19
PvdD	67042 4/5	67042 4/5	67042 4/5	67042 4/5	67042 4/5	67042 4/5
50PLUS	65426 1/5	65426 1/5	65426 1/5	65426 1/5	65426 1/5	65426 1/5
DENK	54036 3/4	54036 3/4	54036 3/4	54036 3/4	54036 3/4	54036 3/4
FvD	62387 1/3	62387 1/3	62387 1/3	62387 1/3	62387 1/3	62387 1/3
restzetel toegekend aan	VVD	PVV	CDA	SP	VVD	PvdA/GL

Groepering	restzetel		Totaal
	7	8	
PvdA/GL	64970 19/24	64970 19/24	1
CU/SGP	63913 4/9	63913 4/9	
VVD	65833 29/34	65833 29/34	2
PVV	65378 3/21	65378 3/21	1
SP	63708 13/15	63708 13/15	1
CDA	65089 16/20	65089 16/20	1
D66	67674 13/19	64290 19/20	1
PvdD	67042 4/5	67042 4/5	1
50PLUS	65426 1/5	65426 1/5	
DENK	54036 3/4	54036 3/4	
FvD	62387 1/3	62387 1/3	
restzetel toegekend aan	D66	PvdD	8

Vervolgens worden de zetels van de lijstencombinatie Partij van de Arbeid (P.v.d.A.) en GROENLINKS verdeeld evenals die van de lijstencombinatie ChristenUnie en Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP). Deze verdeling vindt plaats op grond van het stelsel van de grootste overschotten. Eerst worden weer de 'volle' zetels verdeeld over de deelnemende partijen, waarna de restzetels worden toegewezen naar gelang het aantal stemmen dat elke partij overhoudt. De restzetel binnen de lijstencombinatie Partij van de Arbeid (P.v.d.A.) en GROENLINKS is aan de Partij van de Arbeid (P.v.d.A.) toegewezen. De restzetel binnen de lijstencombinatie ChristenUnie en Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) aan de ChristenUnie.

Effect lijstencombinaties

Om het effect van de twee lijstencombinaties na te gaan, is berekend hoe de zetelverdeling zou zijn geweest, als er in het geheel geen lijstencombinaties waren gevormd. In dat geval zou er geen andere zetelverdeling zijn geweest.

Uitslag briefstembureaus

Nederlanders woonachtig in het buitenland kunnen bij het college van burgemeester en wethouders van Den Haag schriftelijk een verzoek indienen tot registratie als kiesgerechtigde. Het verzoek kan ook worden ingediend bij het hoofd van de consulaire post waaronder de woonplaats van de verzoeker valt, of bij de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten. Tegelijk met het registratieverzoek geeft de verzoeker aan of hij per brief, bij volmacht of in persoon in Nederland wil stemmen.

In 2017 zijn er 80.660 kiezers in het buitenland geregistreerd van wie er 68.132 hebben aangegeven een briefstem uit te willen brengen, 5.680 dat ze met een kiezerspas willen stemmen en 6.848 met een volmacht. Aangezien het niet bekend is waar de kiesgerechtigden met een kiezerspas of een volmacht hebben gestemd, kan van deze kiezers geen opkomst of uitslag worden gegeven. Dat is wel mogelijk voor de briefstemmers. De stembiljetten van deze kiezers worden namelijk in speciaal daarvoor ingestelde stembureaus van de gemeente Den Haag geteld, alsmede in de buiten Nederland ingestelde briefstembureaus. De opkomst van de geregistreerde briefstemmers is in tabel 7 opgenomen en de uitslag in tabel 8.

Tabel 7. Briefstemmers

	Geregistreerde briefstemmers	Uitgebrachte stemmen	%
2010	46.396	35.157	75,8
2012	40.493	35.898	88,7
2017	68.132	59.989	88,0

Tabel 8. Uitslag briefstembureaus

Groepering	Stemmen	%
Democraten 66 (D66)	14.138	23,6
VVD	13.862	23,2
GROENLINKS	10.178	17,0
Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	4.884	8,2
PVV (Partij voor de Vrijheid)	4.806	8,0
CDA	3.507	5,9
Partij voor de Dieren	2.052	3,4
SP (Socialistische Partij)	1.813	3,0
ChristenUnie	1.276	2,1
50PLUS	1.062	1,8
Forum voor Democratie	966	1,6
Staatkundig Gereformeerde Partij	347	0,6
VNL (VoorNederland)	270	0,5
Piratenpartij	176	0,3
Artikel 1	163	0,3
DENK	109	0,2
GeenPeil	82	0,1
NIEUWE WEGEN	54	0,1
OndernemersPartij	30	0,1
De Burger Beweging	19	0
Vrijzinnige Partij	19	0
Niet Stemmers	17	0
Libertarische Partij (LP)	15	0
Lokaal in de Kamer	11	0
Vrije Democratische Partij (VDP)	1	0
Geldige stemmen	59.857	100,0
Blanco stemmen	21	
Ongeldige stemmen	111	
Utgebrachte stemmen	59.989	

Gekozen kandidaten

Op de lijsten van de 28 groeperingen stonden in totaal 1116 kandidaten. Voor elke partij zijn eerst gekozen verklaard de kandidaten op wie een aantal voorkeurstemmen is uitgebracht dat ligt boven 25% van de kiesdeler. Om met voorkeurstemmen te worden gekozen, dient een kandidaat dus minimaal 17.527 stemmen te hebben behaald. Daarna zijn, voor zover de door een partij behaalde zetels nog niet aan een kandidaat waren toegewezen, de overige zetels toegewezen aan kandidaten, in de volgorde waarin ze op de lijst zijn vermeld.

Bij deze verkiezing hebben 46 kandidaten de voorkeurdrempel overschreden. Van deze kandidaten hebben er drie geen zetel behaald, omdat er geen zetels aan de lijst zijn toegewezen. Het betreft J.H. Roos (VNL), A.T. van de Leest (Piratenpartij) en S.H. Simons (Artikel 1). Onder de 43 kandidaten die de voorkeurdrempel hebben overschreden en gekozen zijn, bevinden zich vier personen die uitsluitend op grond van de lijstvolgorde niet gekozen zouden zijn. Dit zijn E.M.J. Ploumen (PvdA), M.R.H.M. von Martels (CDA), L.I. Diks en E.M. Westerveld (beiden GroenLinks).

In tabel 9 zijn de gekozen kandidaten per groepering opgenomen. De namen van de kandidaten die de voorkeurdrempel hebben behaald, zijn voorzien van een asterisk.

Tabel 9. Gekozen kandidaten

VVD			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Rutte, M. (m) *	's-Gravenhage	1.760.117
2	Hennis-Plasschaert, J.A. (v) *	Nederhorst den Berg	148.431
5	Dijkhoff, K.H.D.M. (m) *	Breda	146.226
3	Zijlstra, H. (m) *	Wassenaar	20.307
4	van Ark, T. (v)	Nieuwerkerk aan den IJssel	13.557
6	Dekker, S. (m)	's-Gravenhage	2.810
7	Visser, B. (v)	Zaanstad	9.220
8	Harbers, M.G.J. (m)	Rotterdam	2.846
9	ten Broeke, J.H. (m)	Hof van Twente	12.447
10	Azmani, M. (m)	Dalfsen	3.127
11	Wiersma, A.D. (m)	Utrecht	2.414
12	Lodders, W.J.H. (v)	Zeewolde	5.459
13	van 't Wout, B. (m)	Hoeven	1.072
14	Becker, B. (v)	's-Gravenhage	4.288
15	Duisenberg, P.J. (m)	's-Gravenhage	2.022
16	Hermans, S.T.M. (v)	Amsterdam	4.417
17	Mulder, A. (m)	's-Gravenhage	1.293
18	de Vries, A. (v)	Leeuwarden	5.795
19	Yeşilgöz-Zegerius, D. (v)	Amsterdam	5.643
20	Rutte, A.C.L. (m)	Groningen	4.713
21	Tellegen, O.C. (v)	's-Gravenhage	3.444
22	Koerhuis, D.A.N. (m)	Tervuren (BE)	441
23	Ziengs, E. (m)	Assen	5.180
24	Bosman, A. (m)	Middelburg	2.079
25	van den Bosch, A. (m)	Zaltbommel	1.421
26	El Yassini, Z. (m)	Utrecht	947

27	Dijkstra, R.J. (m)	Lienden	1.381
28	Wörsdörfer, M. (m)	's-Gravenhage	1.370
29	Weverling, A. (m)	Naaldwijk	8.588
30	Nijkerken-de Haan, C.N.A. (v)	Schinveld	12.761
31	Potters, S.C.C.M. (m)	Waalwijk	836
32	van Oosten, F. (m)	Schiedam	575
33	Koopmans, S.M.G. (m)	Hoofddorp	704

PVV (Partij voor de Vrijheid)

Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Wilders, G. (m) *	's-Gravenhage	1.258.989
2	Agema, M. (v) *	's-Gravenhage	71.229
3	Maeijer, V. (v)	Krimpen aan den IJssel	6.751
4	Markuszower, G. (m)	Amstelveen	1.101
5	Fritsma, S.R. (m)	's-Gravenhage	1.013
6	Bosma, M. (m)	Amsterdam	6.430
7	Madlener, B. (m)	Rockanje	987
8	van Dijck, A.P.C. (m)	's-Gravenhage	416
9	Helder, L.M.J.S. (v)	Venlo	3.130
10	Beertema, H.J. (m)	Voorburg	515
11	de Graaf, M. (m)	's-Gravenhage	619
12	Graus, D.J.G. (m)	Heerlen	3.725
13	de Roon, R. (m)	's-Gravenhage	269
14	van Weerdenburg, V.D.D. (v)	Amstelveen	639
15	Mulder, E. (m)	Zwolle	1.127
16	Gerbrands, K. (v)	's-Gravenhage	545
17	de Jong, L.W.E. (m)	's-Gravenhage	291
18	Popken, G.J.F. (v)	's-Gravenhage	390
19	Kops, A. (m)	Nijmegen	679
20	van Aalst, R.R. (m)	Hengelo	1.524

CDA

Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	van Haersma Buma, S. (m) *	Voorburg	788.073
2	Keijzer, M.C.G. (v) *	Edam-Volendam	165.384
4	Omtzigt, P.H. (m) *	Enschede	97.638
44	von Martels, M.R.H.M. (m) *	Dalfsen	21.510
5	van Toorenborg, M.M. (v) *	Rosmalen	20.194
16	van Helvert, M.J.F. (m) *	Sittard	19.106
3	Peters, W.P.H.J. (m)	Oss	11.270
6	Knops, R.W. (m)	Horst aan de Maas	12.876
7	Heerma, P.E. (m)	Purmerend	1.584
8	van der Molen, H. (m)	Leeuwarden	8.636

9	Bruins Slot, H.G.J. (v)	Utrecht	7.330
10	Geurts, J.L. (m)	Voorthuizen	17.058
11	Kuik, A. (v)	Groningen	15.906
12	van Dam, C.J.L. (m)	's-Gravenhage	1.441
13	Mulder, A.H. (v)	Assen	12.013
14	Rog, M.R.J. (m)	Haarlem	1.823
15	Amhaouch, M. (m)	Panningen	4.006
17	Ronnes, H.A.G. (m)	Boxmeer	5.567
18	van den Berg-Jansen, J.A.M.J. (v)	Goes	3.551

Democraten 66 (D66)

Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Pechtold, A. (m) *	Wageningen	863.887
4	Dijkstra, P.A. (v) *	Utrecht	120.557
2	van Veldhoven, S. (v) *	Rijswijk	92.700
6	Bergkamp, V.A. (v) *	Amsterdam	26.094
18	Diertens, A.E. (v) *	Groningen	24.691
13	Van Eijs, J.M. (v) *	Eindhoven	19.594
3	Koolmees, W. (m)	Rotterdam	11.606
5	van Engelshoven, I.K. (v)	's-Gravenhage	10.941
7	Verhoeven, K. (m)	Amersfoort	6.586
8	van Meenen, P.H. (m)	Leiden	2.961
9	Paternotte, J.M. (m)	Amsterdam	2.991
10	Van Weyenberg, S.P.R.A. (m)	's-Gravenhage	1.280
11	Sjoerdsma, S.W. (m)	's-Gravenhage	2.726
12	Jetten, R.A.A. (m)	Nijmegen	4.903
14	Belhaj, S. (v)	Rotterdam	13.833
15	Groothuizen, M. (m)	Nijmegen	1.145
16	Bouali, A. (m)	Amsterdam	3.489
17	Raemakers, R. (m)	Neer	7.435
19	de Groot, T.C. (m)	Haarlem	1.825

GROENLINKS

Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Klaver, J.F. (m) *	's-Gravenhage	651.483
2	Buitenweg, K.M. (v) *	Amsterdam	99.157
19	Diks, L.I. (v) *	Leeuwarden	28.390
6	van Tongeren, L. (v) *	Amsterdam	25.856
4	Voortman, L.G.J. (v) *	Utrecht	21.098
14	Westerveld, E.M. (v) *	Nijmegen	17.828
3	van der Lee, T.M.T. (m)	Amsterdam	2.679
5	Grashoff, H.J. (m)	Delft	3.094
7	de Jonge van Ellemeet, C.E. (v)	Abcoude	6.626
8	Özdil, Z. (m)	Amsterdam	5.747

9	Snels, B.A.W. (m)	Utrecht	852
10	van Ojik, A. (m)	Amsterdam	6.759
11	Kröger, S.C. (v)	Amsterdam	8.086
12	Özütok, N. (v)	Amsterdam	12.428

SP (Socialistische Partij)			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Roemer, E.G.M. (m) *	Sambeek	675.763
3	Marijnissen, L.M.C. (v) *	Oss	124.626
2	Leijten, R.M. (v) *	Haarlem	57.956
4	van Raak, A.A.G.M. (m)	Amsterdam	4.378
5	Karabulut, S. (v)	Amsterdam	13.540
6	Beckerman, S.M. (v)	Groningen	15.575
7	van Nispen, M. (m)	Breda	2.261
8	Kwint, J.P. (m)	Amsterdam	1.011
9	van Kent, B. (m)	's-Gravenhage	957
10	Laçin, C. (m)	Rotterdam	3.069
11	Futselaar, F.W. (m)	Zwolle	2.264
12	Kooiman, C.J.E. (v)	Utrecht	4.919
13	Hijink, H.P.M. (m)	Amersfoort	649
14	van Dijk, J.J. (m)	Amsterdam	1.343

Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Asscher, L.F. (m) *	Amsterdam	353.777
3	Dijsselbloem, J.R.V.A. (m) *	Wageningen	51.695
2	Arib, K. (v) *	Amsterdam	48.440
4	Dijkema, S.A.M. (v) *	Enschede	35.836
10	Ploumen, E.M.J. (v) *	Amsterdam	21.990
5	van Dijk, G.J. (m)	Den Burg	1.860
6	Kuiken, A.H. (v)	Breda	5.949
7	Nijboer, H. (m)	Groningen	5.151
8	van den Hul, K.A.E. (v)	's-Gravenhage	2.253

ChristenUnie			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Segers, G.M. (m) *	Hoogland	260.999
2	Schouten, C.J. (v) *	Rotterdam	33.192
3	Voordewind, J.S. (m)	Amsterdam	6.166
4	Dik-Faber, R.K. (v)	Veenendaal	6.508
5	Bruins, E.E.W. (m)	Alphen aan den Rijn	1.643

Partij voor de Dieren			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Thieme, M.L. (v) *	Maarsssen	261.658
2	Ouwehand, E. (v) *	Leiden	18.936
3	van Raan, L. (m)	Amsterdam	2.529
4	Wassenberg, F.P. (m)	Geleen	2.773
5	Arissen, F.M. (v)	Huis ter Heide	6.131

50PLUS			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Krol, H.C.M. (m) *	Eindhoven	233.179
2	Sazias, L. (v) *	Hilversum	51.736
3	van Rooijen, M.J. (m)	Oegstgeest	9.096
4	van Brenk, C.M. (v)	Utrecht	5.091

Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	van der Staaij, C.G. (m) *	Benthuizen	196.205
2	Dijkgraaf, E. (m)	Zevenhuizen	13.573
3	Bisschop, R. (m)	Veenendaal	1.570

DENK			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Kuzu, T. (m) *	Rotterdam	129.025
2	Azarkan, F. (m) *	Culemborg	61.876
3	Öztürk, S. (m)	Roermond	10.367

Forum voor Democratie			
Oorspr. lijstpositie	Gekozen kandidaten	Woonplaats	Aantal stemmen
1	Baudet, T.H.P. (m) *	Amsterdam	124.991
2	Hiddema, T.U. (m) *	Maastricht	44.934

Aantal vrouwelijke kandidaten en aantal gekozen vrouwen

In tabel 10 staat het aantal vrouwelijke kandidaten en gekozenen ten opzichte van het totaal aantal kandidaten en gekozenen en in tabel 11 het aantal vrouwelijke gekozen kandidaten per groepering afgezet tegen het totaal aantal gekozen kandidaten van die groepering.

Tabel 10. Vrouwelijke kandidaten en gekozenen

	Kandidaten			Gekozenen		
	Totaal	Vrouw	%	Totaal	Vrouw	%
2010	676	222	32,8	150	61	40,7
2012	972	303	31,2	150	58	38,7
2017	1116	393	35,2	150	54	36,0

Tabel 11. Aantal vrouwelijke gekozenen per groepering

Groepering	Totaal	Vrouw	%
VVD	33	10	30,3
PVV	20	6	30,0
CDA	19	6	31,6
D66	19	7	36,8
GL	14	8	57,1
SP	14	5	35,7
PvdA	9	5	55,6
CU	5	2	40,0
PvdD	5	3	60,0
50PLUS	4	2	50,0
SGP	3	0	0
DENK	3	0	0
FvD	2	0	0
	150	54	36,0